

قانون تعزیرات حکومتی^۱ مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۲۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی

ماده ۱- با توجه به ضرورت نظارت و کنترل دولت بر فعالیت‌های اقتصادی و لزوم اجرای مقررات قیمت‌گذاری و ضوابط توزیع، متخلفین از اجرای مقررات بر اساس مواد این قانون تعزیر می‌شوند.

فصل اول - تخلفات و تعزیرات مربوطه

ماده ۲- **گران‌فروشی:** عبارتست از عرضه کالا یا خدمات به بهای بیش از نرخ‌های تعیین شده توسط مراجع رسمی بطور علی‌الحساب یا قطعی و عدم اجرای مقررات و ضوابط قیمت‌گذاری و انجام هر نوع اقدامات دیگر که منجر به افزایش بهای کالا یا خدمات برای خریدار گردد.

تعزیرات گران‌فروشی بر اساس میزان و مراتب تخلف واحدها بشرح زیر می‌باشد:

الف- گران‌فروشی تا مبلغ بیست هزار ریال:

مرتبۀ اول - تشکیل پرونده.^۲

مرتبۀ دوم - ممهور نمودن پروانه واحد به مهر «تخلف اول».^۳

مرتبۀ سوم - جریمه ۱ از پنج هزار ریال تا پنج برابر میزان گران‌فروشی و ممهور نمودن پروانه واحد به مهر «تخلف دوم».

مرتبۀ چهارم - جریمه از ده هزار ریال تا ده برابر میزان گران‌فروشی، قطع تمام یا برخی خدمات دولتی از یک تا شش ماه و ممهور نمودن پروانه واحد به مهر «تخلف سوم».

مرتبۀ پنجم - علاوه بر اخذ جریمه طبق مرتبۀ چهارم، تعطیل موقت از یک تا شش ماه و نصب پارچه به عنوان گران‌فروش.

مرتبۀ ششم - تعطیل و لغو پروانه واحد.

ب- گران‌فروشی از مبلغ بیش از بیست هزار ریال تا مبلغ دویست هزار ریال:

مرتبۀ اول - جریمه معادل مبلغ گران‌فروشی.^۴

مرتبۀ دوم - جریمه از یک تا دو برابر میزان گران‌فروشی و ممهور نمودن پروانه واحد به مهر «تخلف اول».

۱- این قانون در جلسه مورخ ۱۳۶۷/۱۲/۲۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام به تصویب نهایی رسید و در روزنامه رسمی شماره ۱۲۸۴۲-۱۳۶۸/۰۱/۱۰ منتشر گردیده است.
۲- عبارت «تذکر کتبی» جزو مراتب تعزیر این بند بوده که به موجب تبصره (۱) ماده واحده قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۷۳/۰۷/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، حذف شده است.

تبصره (۱) ماده واحده قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۷۳/۰۷/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام: مراتب تعزیری تذکر، اخطار و اخذ تعهد کتبی حذف می‌گردد. (منتشر شده در روزنامه رسمی شماره ۱۴۴۵۶-۱۳۷۳/۰۷/۲۸)

۳- «اخطار شدید، اخذ تعهد کتبی مبنی بر عدم تخلف» جزو مراتب تعزیر این بند بوده که به موجب تبصره (۱) ماده واحده قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۷۳/۰۷/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، حذف شده است.

۴- «تذکر کتبی» جزو مراتب تعزیر این بند بوده که به موجب تبصره (۱) ماده واحده قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۷۳/۰۷/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، حذف شده است.

مرتبۀ سوم- جریمه از یک تا پنج برابر میزان گران‌فروشی^۱ و ممهور نمودن پروانه واحد به مهر «تخلف دوم».

مرتبۀ چهارم- علاوه بر اخذ جریمه طبق مرتبۀ سوم، قطع تمام یا برخی خدمات دولتی از یک تا شش ماه و ممهور نمودن پروانه واحد به مهر «تخلف سوم».

مرتبۀ پنجم- علاوه بر اخذ جریمه طبق مرتبۀ سوم، تعطیل موقت واحد از یک تا شش ماه و نصب پارچه به عنوان گران‌فروش.
مرتبۀ ششم- تعطیل و لغو پروانه واحد.

ج- گران‌فروشی از مبلغ بیش از دویست هزار ریال تا یک میلیون ریال:

مرتبۀ اول- جریمه از یک تا دو برابر میزان گران‌فروشی^۲ و ممهور نمودن پروانه واحد به مهر «تخلف اول».

مرتبۀ دوم- جریمه از دو تا پنج برابر میزان گران‌فروشی، قطع تمام یا برخی خدمات دولتی از یک تا شش ماه و ممهور نمودن پروانه واحد به مهر «تخلف دوم».

مرتبۀ سوم- علاوه بر اخذ جریمه طبق مرتبۀ دوم، تعطیل موقت واحد از یک تا شش ماه، نصب پارچه به عنوان گران‌فروش و ممهور نمودن پروانه واحد به مهر «تخلف سوم».

مرتبۀ چهارم- علاوه بر اخذ جریمه طبق مرتبۀ دوم، تعطیل و لغو پروانه واحد و لغو کارت بازرگانی.

د- گران‌فروشی بیش از مبلغ یک میلیون ریال:

مرتبۀ اول- جریمه از دو تا پنج برابر میزان گران‌فروشی^۳ و ممهور نمودن پروانه واحد به مهر «تخلف اول».

مرتبۀ دوم- جریمه از پنج تا هشت برابر میزان گران‌فروشی، قطع تمام یا برخی خدمات دولتی از یک تا شش ماه و ممهور نمودن پروانه واحد به مهر «تخلف دوم».

مرتبۀ سوم- علاوه بر اخذ جریمه طبق مرتبۀ دوم، تعطیل موقت واحد از یک تا شش ماه، نصب پارچه به عنوان گران‌فروش و ممهور نمودن پروانه واحد به مهر «تخلف سوم».

مرتبۀ چهارم- علاوه بر اخذ جریمه طبق مرتبۀ دوم، تعطیل و لغو پروانه واحد و لغو کارت بازرگانی.

تبصره- در صورت تکرار تخلف، اعمال تعزیرات متناسب با مبلغ و مراتب تخلف خواهد بود.

ماده ۳- کم‌فروشی و تقلب: عبارتست از عرضه کالا یا خدمات کمتر از میزان و مقادیر خریداری شده از نظر کمی یا کیفی که به مبنای تعیین نرخ مراجع رسمی قرار گرفته است.

تعزیرات کم‌فروشی و تقلب با توجه به میزان و مراتب آن عیناً مطابق تعزیرات گران‌فروشی می‌باشد.

۱- «اخطار قطع خدمات دولتی» جزو مراتب تعزیر این بند بوده که به موجب تبصره (۱) ماده واحده قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۷۳/۰۷/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، حذف شده است.

۲- «اخذ تعهد کتبی مبنی بر عدم تخلف» جزو مراتب تعزیر این بند بوده که به موجب تبصره (۱) ماده واحده قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۷۳/۰۷/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، حذف شده است.

۳- «اخطار کتبی» جزو مراتب تعزیر این بند بوده که به موجب تبصره (۱) ماده واحده قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۷۳/۰۷/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، حذف شده است.

ماده ۴- احتکار: عبارتست از نگهداری کالا بصورت عمده با تشخیص مرجع ذیصلاح و امتناع از عرضه آن به قصد گران‌فروشی یا اضرار به جامعه پس از اعلام ضرورت عرضه توسط دولت.

تعزیرات احتکار به شرح زیر می‌باشد:

مرتبۀ اول- الزام به فروش کالا و اخذ جریمه معادل ده درصد ارزش کالا.

مرتبۀ دوم- فروش کالا، توسط دولت و اخذ جریمه از بیست تا صد درصد ارزش کالا:

مرتبۀ سوم- فروش کالا توسط دولت، اخذ جریمه از یک تا سه برابر ارزش کالا، قطع تمام یا قسمتی از سهمیه و خدمات دولتی تا شش ماه و نصب پارچه در محل واحد به عنوان محکوم.

مرتبۀ چهارم- علاوه بر مجازات مرتبۀ سوم، لغو پروانه واحد و معرفی از طریق رسانه‌های گروهی به عنوان محکوم.

تبصره- در صورتی که نگهداری کالا با اطلاع مراجع ذیصلاح باشد مشمول احتکار نیست.

ماده ۵- عرضه خارج از شبکه: عبارتست از عرضه کالا بر خلاف ضوابط توزیع و شبکه‌های تعیین شده وزارت صنعت، معدن و تجارت^۱ و سایر وزارتخانه‌های ذیربط.

تعزیرات عرضه خارج از شبکه نسبت به مقدار کالای به فروش رفته به شرح زیر می‌باشد:

مرتبۀ اول - قطع سهمیه به مدت سه ماه.^۲

مرتبۀ دوم- اخذ جریمه تا دو برابر مبلغ فروش خارج از شبکه.

مرتبۀ سوم- اخذ جریمه از سه تا پنج برابر مبلغ فروش خارج از شبکه.

تبصره- چنانچه کالا به فروش نرفته باشد، علاوه بر الزام به عرضه کالا در شبکه، اخذ جریمه معادل ده درصد ارزش رسمی کالا.

ماده ۶- عدم درج قیمت: عبارتست از عدم درج قیمت کالاها یا خدمات مشمول به نحوی که برای مراجعین قابل رؤیت باشد به صورت نصب برچسب یا اتیکت یا به صورت نصب تابلوی نرخ در محل واحد.

تعزیرات عدم درج قیمت به شرح زیر می‌باشد:^۳

مرتبۀ اول - درج در پرونده واحد.^۴

۱- قانون تشکیل دو وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صنعت، معدن و تجارت مصوب ۱۳۹۰/۰۴/۰۸ مجلس شورای اسلامی: «ماده واحده- به موجب این قانون از ادغام سه وزارتخانه تعاون، کار و امور اجتماعی و رفاه و تامین اجتماعی و دو وزارتخانه صنایع و معادن و بازرگانی به ترتیب دو وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صنعت، معدن و تجارت تشکیل می‌شود و کلیه وظایف و اختیاراتی که طبق قانون بر عهده وزارتخانه‌ها و وزیران یاد شده بوده است به دو وزارتخانه جدید و وزیران آنها منتقل می‌گردد...»

۲- «تذکر کتبی» جزو مراتب تعزیر این بند بوده که به موجب تبصره (۱) ماده واحده قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۷۳/۰۷/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، حذف شده است.

۳- تعدیل جریمه نقدی در جلسه مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۰۸ هیات وزیران مصوب و به موجب تصویب نامه شماره ۱۵۳۹۷۳/ت/۵۷۷۵۲ هـ مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۲۵ میزان مبالغ مجازات نقدی جرایم و تخلفات مندرج در قوانین و مقررات مختلف ابلاغ و در روزنامه رسمی شماره ۲۲۱۵۵ مورخ ۱۴۰۰/۰۱/۲۳ منتشر گردیده است.

۴- «تذکر کتبی» جزو مراتب تعزیر این بند بوده که به موجب تبصره (۱) ماده واحده قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۷۳/۰۷/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، حذف شده است.

مرتبۀ دوم- اخذ جریمه از سیصد و پنجاه هزار (۳۵۰/۰۰۰) ریال تا سه میلیون و پانصد هزار (۳/۵۰۰/۰۰۰) ریال.

مرتبۀ سوم- اخذ جریمه از سه میلیون و پانصد هزار (۳/۵۰۰/۰۰۰) ریال تا شش میلیون (۶/۰۰۰/۰۰۰) ریال، قطع تمام یا برخی خدمات دولتی از سه تا شش ماه و در صورت مصلحت نصب پارچه به عنوان متخلف.

تبصره- در مواردی که قیمت رسمی برای کالا و خدمات تعیین شده باشد درج قیمت بر اساس قیمت رسمی خواهد بود.

ماده ۷- اخفاء و امتناع از عرضه کالا: عبارتست از خودداری از عرضه کالای دارای نرخ رسمی به قصد گران‌فروشی یا تبعیض در فروش.

تعزیرات اخفاء و امتناع از عرضه کالا به شرح زیر می باشد:

مرتبۀ اول - درج در پرونده واحد و عرضه کالا به نرخ رسمی.^۱

مرتبۀ دوم- عرضه کالا به نرخ رسمی و اخذ جریمه از دو تا پنج برابر ارزش رسمی کالا.

مرتبۀ سوم- علاوه بر مجازات‌های مرتبۀ دوم، قطع تمام یا برخی خدمات دولتی از سه تا شش ماه.

ماده ۸- عدم صدور فاکتور: عبارتست از خودداری از صدور فاکتور مطابق فرم‌ها و ضوابط تعیین شده وزارت امور اقتصادی و دارایی یا صدور فاکتور خلاف واقع در مورد اقلام مشمول.

تعزیرات عدم صدور فاکتور به شرح زیر می باشد:^۲

مرتبۀ اول - درج در پرونده واحد.^۳

مرتبۀ دوم- اخذ جریمه از سیصد و پنجاه هزار (۳۵۰/۰۰۰) ریال تا سه میلیون و پانصد هزار (۳/۵۰۰/۰۰۰) ریال.

مرتبۀ سوم- اخذ جریمه از سه میلیون و پانصد هزار (۳/۵۰۰/۰۰۰) ریال تا شش میلیون (۶/۰۰۰/۰۰۰) ریال، قطع تمام یا برخی خدمات دولتی از سه تا شش ماه و در صورت مصلحت نصب پارچه به عنوان متخلف.

ماده ۹- عدم اجرای ضوابط قیمت‌گذاری و توزیع: عبارتست از عدم مراجعه و ارائه مدارک لازم جهت اجرای ضوابط قیمت‌گذاری و توزیع به مراجع قانونی بدون عذر موجه و بیش از مدت سه ماه از تاریخ ترخیص کالای وارداتی یا تولید محصول داخلی اقلام مشمول.

تعزیرات عدم اجرای ضوابط قیمت‌گذاری و توزیع به شرح زیر می باشد:

۱ «تذکر کتبی» جزو مراتب تعزیر این بند بوده که به موجب تبصره (۱) ماده واحده قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۷۳/۰۷/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، حذف شده است.

۲- تعدیل جریمه نقدی در جلسه مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۰۸ هیات وزیران مصوب و به موجب تصویب نامه شماره ۱۵۳۹۷۳/ت/۵۷۷۵۲ هـ مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۲۵ میزان مبالغ مجازات نقدی جرایم و تخلفات مندرج در قوانین و مقررات مختلف ابلاغ و در روزنامه رسمی شماره ۲۲۱۵۵ مورخ ۱۴۰۰/۰۱/۲۳ منتشر گردیده است.

۳ - «تذکر کتبی» جزو مراتب تعزیر این بند بوده که به موجب تبصره (۱) ماده واحده قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۷۳/۰۷/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، حذف شده است.

مرحله اول - تمدید مهلت حداکثر یک هفته.^۱

مرحله دوم- جریمه از یک تا پنج برابر ارزش رسمی کالا و تمدید مهلت حداکثر یک هفته.

مرحله سوم- علاوه بر مجازات طبق مرحله دوم، قطع سهمیه یا خدمات دولتی به مدت سه ماه و لغو کارت بازرگانی به مدت یکسال.

تبصره- مراحل فوق در مورد هر کالا مستقلاً اعمال خواهد شد.

ماده ۱۰- عدم اجرای تعهدات واردکنندگان در قبال دریافت ارز و خدمات دولتی^۲: عبارتست از تخلف از ضوابط و مقررات

تعیین شده دولت در مورد واردات که منجر به عدم اجرای تعهدات و یا کاهش کمی یا کیفی کالا و یا خروج ارز از کشور گردد.

تعزیرات عدم اجرای تعهدات وارد کنندگان در قبال دریافت ارز و خدمات دولتی به شرح زیر می باشد:

جریمه معادل تفاوت نرخ ارز با نرخ رایج در بازار و یا اعاده عین ارز نسبت به مقدار کسری یا عدم انجام تعهدات، تعلیق کارت بازرگانی از شش ماه تا یکسال و در صورت تکرار از یکسال تا ابطال و در صورت وقوع سوء استفاده علاوه بر مجازات های فوق جریمه تا پنج برابر مبلغ سوء استفاده.

تبصره- در صورتی که کالای وارده از نوع مجاز باشد پس از اعمال مجازات های فوق به صاحب آن مسترد می گردد.

ماده ۱۱- عدم اجرای تعهدات تولیدکنندگان در قبال دریافت ارز و خدمات دولتی: عبارتست از عدم تولید و عرضه

محصول طبق قرارداد و برنامه تعیین شده دولت از قبیل نوع، مقدار، قیمت، استاندارد، شرایط تحویل و ... بدون عذر موجه.

تعزیرات عدم اجرای تعهدات تولیدکنندگان در قبال دریافت ارز و خدمات دولتی به شرح زیر می باشد:

درج در پرونده واحد، اعلام مراتب به وزارتخانه یا مؤسسه ذیربط، جریمه معادل تفاوت نرخ ارز با نرخ رایج در بازار یا اعاده عین ارز نسبت به مقدار کسری یا عدم انجام تعهدات و در صورت تکرار علاوه بر مجازات فوق جریمه از یک تا سه برابر مبلغ سوء استفاده.^۳

۱- «اخطار کتبی» جزء مراتب تعزیر این بند بوده که به موجب تبصره (۱) ماده واحده قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۷۳/۰۷/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، حذف شده است.

۲- تبصره ۷ ماده ۲ مکرر قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز اصلاحی ۱۴۰۰/۱۱/۱۰- در خصوص عدم رفع تعهد ارزی موضوع ماده (۱۰) قانون تعزیرات حکومتی در صورتی که تا مبلغ صد میلیارد (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال براساس بالاترین نرخ اعلامی بانک مرکزی در زمان دریافت ارز باشد، مرتکب علاوه بر اعاده ارز به میزان رفع تعهد نشده و محرومیت از فعالیت بازرگانی از شش ماه تا یکسال، به جریمه نقدی معادل دو برابر کسری یا عدم رفع تعهد براساس بالاترین نرخ اعلامی بانک مرکزی از زمان دریافت ارز، محکوم می شود. در صورتی که مبلغ عدم رفع تعهد ارزی معادل صد میلیارد (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال یا بیش از آن براساس بالاترین نرخ اعلامی بانک مرکزی در زمان دریافت ارز باشد، مرتکب علاوه بر اعاده ارز به میزان رفع تعهد نشده و محرومیت از فعالیت بازرگانی از یک تا ده سال، به حبس تعزیری درجه پنج موضوع ماده ۱۹ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ و جزای نقدی به میزان معادل دوبرابر کسری یا عدم رفع تعهد براساس بالاترین نرخ اعلامی بانک مرکزی از زمان دریافت ارز، محکوم می شود. در صورتی که رفع تعهد ارزی و یا هرگونه اقدام به این منظور، با استفاده از اسناد جعلی یا خلاف واقع باشد و یا از طریق بیش بود ارزش اظهاری کالا و یا بیش اظهاری در تعداد یا مقدار کالا به گمرک و یا مغایرت در کالای اظهار شده یا مکشوفه با کالای موضوع تعهد باشد، مرتکب علاوه بر اعاده ارز به میزان رفع تعهد نشده و ابطال دائم کارت بازرگانی، به حبس تعزیری درجه چهار موضوع ماده ۱۹ قانون مجازات اسلامی و جزای نقدی به میزان معادل سه برابر کسری یا عدم رفع تعهد براساس بالاترین نرخ اعلامی بانک مرکزی از زمان دریافت ارز، محکوم می شود. در موارد تعدد عدم رفع تعهد، ملاک برای شمول این تبصره جمع مبالغ است و تعدد جرم مانع از حرفه ای محسوب شدن مرتکب نیست.

شخصی که جهت واردات کالا، ارز موضوع تبصره (۶) این ماده را دریافت کرده و یا از روش تأمین ارز واردات کالای خود، استفاده نموده است نیز مشمول احکام این تبصره می باشد.

۳- «تذکر کتبی» جزو مراتب تعزیر این بند بوده که به موجب تبصره (۱) ماده واحده قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۷۳/۰۷/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، حذف شده است.

تبصره- در صورتی که واحدهای تولیدی مبادرت به واردات مواد اولیه و یا کالای تجاری نمایند مشمول ماده ۱۰ خواهند بود.

ماده ۱۲- نداشتن پروانه کسب واحدهای صنفی: عبارتست از عدم اخذ پروانه بدون عذر موجه ظرف مهلت و ضوابط و مقرراتی که توسط هیات عالی نظارت بر شورای مرکزی اصناف تعیین و اعلام می‌گردد.

تعزیرات نداشتن پروانه کسب واحدهای صنفی متناسب با نوع واحدها به شرح زیر می‌باشد:^۱

الف- در مورد واحدهای صنفی تولیدی:

مرحله اول - تمدید مهلت تا مدت شش ماه.^۲

مرحله دوم- قطع تمام یا برخی خدمات دولتی تا مدت سه ماه، اخذ جریمه تا هفت میلیون ریال (۷/۰۰۰/۰۰۰) ریال و تمدید مهلت تا سه ماه.

مرحله سوم- تعطیل واحد تا زمان اخذ پروانه کسب.

ب- در مورد واحدهای صنفی خدماتی:

مرحله اول - تمدید مهلت تا سه ماه.^۳

مرحله دوم- قطع سهمیه یا برخی خدمات دولتی تا مدت سه ماه، اخذ جریمه تا ده میلیون (۱۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال و تمدید مهلت تا مدت سه ماه.

مرحله سوم- تعطیل واحد تا زمان اخذ پروانه کسب.

ج- در مورد واحدهای صنفی خدماتی توزیعی:

مرحله اول - تمدید مهلت تا مدت دو ماه.^۴

مرحله دوم- قطع سهمیه یا برخی خدمات دولتی تا مدت سه ماه، اخذ جریمه تا مبلغ بیست میلیون (۲۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال و تمدید مهلت تا مدت یک ماه.

مرحله سوم- تعطیل واحد تا زمان اخذ پروانه کسب.

ماده ۱۳- نداشتن پروانه بهره‌برداری واحدهای تولیدی: عبارتست از عدم اخذ پروانه بهره‌برداری بدون عذر موجه ظرف مهلت و ضوابط و مقرراتی که توسط وزارتخانه‌های تولیدی (حسب مورد) تعیین و اعلام می‌گردد.

۱- تعدیل جریمه نقدی در جلسه مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۰۸ هیات وزیران مصوب و به موجب تصویب نامه شماره ۱۵۳۹۷۳/ت/۵۷۷۵۲ هـ مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۲۵ میزان مبالغ مجازات نقدی جرایم و تخلفات مندرج در قوانین و مقررات مختلف ابلاغ و در روزنامه رسمی شماره ۲۲۱۵۵ مورخ ۱۴۰۰/۰۱/۲۳ منتشر گردیده است.

۲- «اخطار کتبی» جزء مراتب تعزیر این بند بوده که به موجب تبصره (۱) ماده واحده قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۷۳/۰۷/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، حذف شده است.

۳- «اخطار کتبی» جزء مراتب تعزیر این بند بوده که به موجب تبصره (۱) ماده واحده قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۷۳/۰۷/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، حذف شده است.

۴- «اخطار کتبی» جزء مراتب تعزیر این بند بوده که به موجب تبصره (۱) ماده واحده قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۷۳/۰۷/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، حذف شده است.

تعزیرات نداشتن پروانه بهره‌برداری واحدهای تولیدی به شرح زیر می‌باشد:^۱

مرحله اول - تمدید مهلت تا مدت شش ماه.^۲

مرحله دوم - قطع سهمیه یا برخی خدمات دولتی تا مدت سه ماه، اخذ جریمه تا مبلغ ده میلیون (۱۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال و تمدید مهلت تا مدت سه ماه.

مرحله سوم - تعطیل واحد تا زمان اخذ پروانه بهره‌برداری.

تبصره - در مورد واحدهای فاقد گواهی از مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی (در مورد اقلام مشمول استاندارد اجباری) که تولیدات آنها از نظر ایمنی مضر باشد بلافاصله نسبت به تعطیل واحد تا زمان اخذ پروانه اقدام می‌گردد.

ماده ۱۴ - فروش ارزی، ریالی: عبارتست از فروش کالا یا خدمات در مقابل دریافت ارز یا واریزنامه ارز صادراتی بابت تمام یا قسمتی از بهای کالا یا خدمات در داخل کشور بر خلاف مقررات قانون و مصوبات دولت.

تعزیرات فروش ارزی، ریالی به شرح زیر می‌باشد:

اخذ کلیه ارز یا واریزنامه‌های دریافتی یا معادل ریالی آنها به نرخ بازار و در صورت تکرار علاوه بر مجازات فوق، حسب مورد قطع سهمیه و خدمات دولتی یا لغو کارت بازرگانی از سه تا شش ماه.

ماده ۱۵ - فروش اجباری: عبارتست از فروش اجباری کالا به همراه کالای دیگر در سطح عمده فروشی یا خرده فروشی.

تعزیرات فروش اجباری به شرح زیر می‌باشد:

جریمه از یک تا دو برابر ارزش کالای تحمیلی.

ماده ۱۶ - عدم اعلام موجودی کالا: عبارتست از عدم اظهار صحیح واحدهای عمده فروشی نسبت به مقدار موجودی کالاهای دارای نرخ رسمی که ضرورت اعلام آن توسط دولت تعیین می‌شود.

تعزیرات عدم اعلام موجودی کالا عیناً مطابق تعزیرات اخفاء و امتناع از عرضه کالا می‌باشد.

ماده ۱۷ - در مواردی که کالا بر خلاف ضوابط و مقررات توزیع یا قیمت به صورت عمده در اختیار اشخاص غیرواجد شرایط جهت فروش قرار گیرد، علاوه بر مجازات فروشنده، اشخاص حقیقی یا حقوقی خریدار کالا نیز به پرداخت جریمه معادل یک تا سه برابر درآمد من غیرحق محکوم می‌گردند.^۳

۱- تعدیل جریمه نقدی در جلسه مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۰۸ هیات وزیران مصوب و به موجب تصویب نامه شماره ۱۵۳۹۷۳/ت/۵۷۷۵۲ هـ مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۲۵ میزان مبالغ مجازات نقدی جرایم و تخلفات مندرج در قوانین و مقررات مختلف ابلاغ و در روزنامه رسمی شماره ۲۲۱۵۵ مورخ ۱۴۰۰/۰۱/۲۳ منتشر گردیده است.

۲- «اخطار کتبی» جزء مراتب تعزیر این بند بوده که به موجب تبصره (۱) ماده واحده قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۷۳/۰۷/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، حذف شده است.

۳- ر.ک به تبصره (۴) الحاقی ماده (۱۸) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز و دستورالعمل اجرائی آن مندرج در همین مجموعه. (تبصره ۴ ماده ۱۸ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (الحاقی ۹۴/۰۷/۲۱) - خرید، فروش، حمل یا نگهداری کالاهایی که موضوع قاچاق قرار می‌گیرند به صورت تجاری مانند فرآورده‌های نفتی و دارویی خارج از ضوابط تعیینی دولت تخلف محسوب و مرتکب علاوه بر ضبط کالای مزبور حسب مورد به حداقل جریمه نقدی مقرر در این ماده محکوم می‌شود. دولت مکلف است ظرف دو ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون دستورالعمل مورد نیاز را تصویب نماید.)

تبصره- در صورتی که کالا توسط خریدار به فروش نرفته باشد ضمن استرداد عین کالا، کلیه هزینه های جنبی به عهده خریدار می باشد.^۱

فصل دوم- تخلفات بخش دولتی

ماده ۱۸- در صورتی که تخلفات فصل اول در وزارتخانه ها و شرکت ها و مؤسسات دولتی و تحت پوشش دولت و نهادهای انقلاب اسلامی و ملی شده واقع شود تعزیرات مربوطه به شرح زیر خواهد بود:

الف- در صورتی که درآمد حاصل از تخلفات در جهت منافع و مصالح شرکت یا دستگاه ذیربط منظور شده باشد:

مرتبه اول- اخذ درآمد حاصل از تخلفات و واریز آن به حساب خزانه.

مرتبه دوم- اخذ درآمد حاصل از تخلفات و واریز آن به حساب خزانه.

برکناری متخلف از سمت خود به طور دائم و انفصال از خدمات دولتی به مدت شش ماه.

مرتبه سوم- اخذ درآمد حاصل از تخلفات و واریز آن به حساب خزانه و انفصال دائم از خدمات دولتی.

ب- در صورتی که در نتیجه تخلفات ارتكابی درآمد من غیر حق عاید فرد یا افراد در داخل یا خارج شرکت یا دستگاه شده باشد، انفصال دائم از خدمات دولتی، اخذ درآمد حاصل از تخلفات و واریز آن به حساب خزانه و در صورتی که میزان اختلاس تا پنجاه هزار ریال باشد، شش ماه تا سه سال حبس و هرگاه بیش از این مبلغ باشد، دو تا ده سال حبس و در هر مورد جریمه معادل دو برابر مبلغ اختلاس.

ج- در صورتی که در نتیجه تخلفات، هیچ گونه درآمدی عاید نشده باشد:

مرتبه اول- برکناری متخلف از سمت خود از یک تا شش ماه.

مرتبه دوم - انفصال موقت از خدمات دولتی از سه ماه تا یک سال.

مرتبه سوم - انفصال دائم از خدمات دولتی.

تبصره- در صورتی که تخلفات در شرکت ها و دستگاه های موضوع ماده ۱۷ توسط فرد یا افراد به صورت مستمر یا مکرر و به صورت تشکیل شبکه انجام گرفته باشد مشمول تعزیرات تشکیل شبکه خواهد بود و متخلفین از انجام خدمات دولتی محروم خواهند شد.

۱- رأی شماره ۷۶۰-۷۶۱-۷۶۲ مورخ ۱۳۹۱/۱۰/۱۱ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری: حکم مقرر در ماده ۱۷ قانون تعزیرات حکومتی مصوب سال ۱۳۶۷ مبنی بر مجازات ۱ تا ۳ برابر درآمد من غیر حق مکاتبه برای خریداران کالایی که بر خلاف ضوابط و مقررات توزیع یا قیمت به صورت عمده در اختیار آنها قرار گرفته است ناظر به خریدارانی است که با خرید کالا و فروش آن درآمدی من غیر حق کسب کرده باشند و باید ۱ تا ۳ برابر درآمد مذکور را به عنوان جریمه بپردازند اما در صورتی که کالای مذکور به فروش نرفته باشد مطابق تبصره ماده ۱۷ قانون مذکور، فقط استرداد عین کالا و پرداخت هزینه های جنبی بر عهده خریدار است. با توجه به مراتب اعمال تشدید مجازات در اجرای ماده ۵۲ قانون تعزیرات حکومتی و با لحاظ بند ۷ ماده ۵ قانون تشدید مجازات محکمران و گرانفروشان مصوب سال ۱۳۶۷ در خصوص خریدار کالایی که آن را به فروش نرسانده است، از این حیث که مطابق تبصره مذکور خریدار فقط باید کالا را مسترد کند و هزینه های جنبی را بپردازد وجاهت قانونی ندارد. رأی شعبه ۲۶ دیوان عدالت اداری به شماره دادنامه ۱۱۲۰-۹۰۲۶۰۹۰۹۹۷۰۹-۸۹۰۹۹۷۰۹/۴-۱۳۸۹/۱۰/۴ که مفید معنی مذکور است صحیح و موافق مقررات تشخیص می شود.

فصل سوم - تشکیلات تعزیرات حکومتی بخش دولتی^۱

ماده ۲۷- وزارتخانه‌ها و واحدهای تابعه آنها موظفند در چهارچوب وظایف قانونی خود ضوابط خاص و دستورالعمل‌های اجرایی در رابطه با اقلام مشمول طرح را به کمیسیون مرکزی تعزیرات حکومتی بخش دولتی اعلام نمایند.

ماده ۲۸- در مواردی که در اجرای مقررات تعزیرات حکومتی بخش دولتی و اجرای ضوابط توزیع اقلام مشمول طرح، ناهماهنگی و اختلاف نظری بین وزارتخانه‌های ذیربط باشد، نظر قطعی توسط کمیسیونی مرکب از نخست‌وزیر و وزرای امور اقتصادی و دارایی و صنعت، معدن و تجارت^۲ اعلام و برای دستگاه‌ها لازم‌الاجرا می‌باشد.

فصل چهارم - تشکیلات تعزیرات حکومتی بخش غیردولتی^۳

ماده ۳۸- برای تخفیف و تعلیق مجازات‌های مقرر در این قانون علاوه بر شرایط لازم طبق قوانین جاری، موافقت دادگاه صادرکننده حکم و دادستان مربوط نیز ضروری می‌باشد.

فصل پنجم - اصلاحات قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۵۹/۰۴/۱۳ شورای انقلاب^۴

فصل ششم - سایر مقررات^۵

ماده ۴۸- در صورتی که تخلفات مشمول تعزیرات حکومتی به صورت مستمر یا مکرر و یا تشکیل شبکه انجام شده باشد متخلفان به اشد تعزیرات تعیین شده در هر یک از جرایم ارتكابی و در مرتبه مربوطه محکوم می‌گردند.

تبصره - در صورتی که تشکیل شبکه به قصد اخلال در نظام اقتصادی صورت گرفته باشد علاوه بر محکومیت به تعزیرات فوق توسط مراجع صدور احکام تعزیرات حکومتی، موضوع توسط دادگاه انقلاب پیگیری می‌شود.^۶

۱- مواد (۱۹) تا (۲۶) این فصل به موجب تبصره (۲) ماده واحده قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۷۳/۰۷/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، منسوخ شده است:

تبصره (۲) ماده واحده قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۷۳/۰۷/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام: «سازمان، تشکیلات و عوامل نظارت و بازرسی، رسیدگی، صدور حکم و اجرای آن تجدید نظر و رسیدگی به شکایات و شرح وظایف آنها، نحوه رسیدگی و ضوابط اجرایی، مالی و استخدامی به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب هیات دولت می‌رسد و آن قسمت از فصل‌های سوم و چهارم قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۶۷/۱۲/۲۳ که مغایر این قانون است و تشکیلات موضوع آن لغو و وظایف و اختیارات تشکیلات و مراجع مقرر در آنها بر عهده عوامل و سازمان‌ها و مراجعی است که در آیین‌نامه مصوب هیات وزیران معین می‌شود.»

۲- قانون تشکیل دو وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صنعت، معدن و تجارت مصوب ۱۳۹۰/۰۴/۰۸ مجلس شورای اسلامی: «ماده واحده- به موجب این قانون از ادغام سه وزارتخانه تعاون، کار و امور اجتماعی و رفاه و تامین اجتماعی و دو وزارتخانه صنایع و معادن و بازرگانی به ترتیب دو وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صنعت، معدن و تجارت تشکیل می‌شود و کلیه وظایف و اختیاراتی که طبق قانون بر عهده وزارتخانه‌ها و وزیران یاد شده بوده است به دو وزارتخانه جدید و وزیران آنها منتقل می‌گردد...».

۳- مواد (۲۹) تا (۳۷) و ماده (۳۹) این فصل به موجب تبصره (۲) ماده واحده قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۷۳/۰۷/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، منسوخ شده است.

۴- با تصویب قانون نظام صنفی کشور مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲۴ مجلس شورای اسلامی، قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۵۹/۰۴/۱۳ شورای انقلاب اسلامی و بالتبع مقررات این فصل و سایر مقررات مغایر لغو شده است.

۵- مواد (۴۵)، (۴۶) و (۴۷) این فصل به موجب تبصره (۲) ماده واحده قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۷۳/۰۷/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، منسوخ شده است.

۶- ر.ک به قانون مجازات اخلالگران در نظام اقتصادی کشور مصوب ۱۳۶۹/۰۹/۱۹.

ماده ۴۹- در مواردی که در این قانون مراتب متعدد برای مجازات تعیین شده است چنانچه تکرار جرم با فاصله بیش از مدت ۲ سال از تاریخ قطعیت اولین حکم صورت گیرد، مرتبه اول تلقی می‌شود.

ماده ۵۰- در مواردی که در این قانون لغو پروانه و تعطیل واحد پیش‌بینی شده است اشتغال مجدد متخلفان در همان واحد پس از گذشت یک سال از تاریخ لغو پروانه، موکول به تحصیل پروانه جدید با رعایت مقررات قانون مربوطه خواهد بود.

ماده ۵۱- در مواردی که تخلفاتی از انواع مختلف توسط متخلف صورت گیرد برای هر یک از جرایم مجازات جداگانه تعیین می‌شود.

ماده ۵۲- تخلفاتی که در این قانون پیش‌بینی نشده‌اند تابع قوانین و مقررات جاری کشور می‌باشند و هرگاه برای تخلفات مذکور در این قانون در سایر قوانین کیفر شدیدتری مقرر شده باشد مرتکب به کیفر اشد محکوم خواهد شد.

ماده ۵۳- در مواردی که به علت وقوع تخلفات مشمول تعزیرات حکومتی خسارتی متوجه شرکت‌ها و دستگاه‌های موضوع ماده ۱۱۹ این قانون شده باشد مراجع صدور احکام تعزیرات حکومتی ضمن صدور احکام تعزیرات، عامل ورود خسارت را مکلف به جبران خسارت می‌نماید.

ماده ۵۴- در کلیه مواردی که به علت وقوع تخلفات مشمول تعزیرات حکومتی متوجه اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی شده باشد حق شکایت برای آن‌ها محفوظ خواهد بود.^۲

ماده ۵۵- چنانچه محکوم از پرداخت جریمه تعیین شده خودداری کند مبلغ جریمه از اموال وی تامین می‌شود لکن مستثنیات دین و وسایل تامین حداقل معیشت متعارف مستثنی خواهد بود.

ماده ۵۶- کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون با رعایت ماده ۵۲ از تاریخ اجراء متوقف می‌گردد.

این قانون طی جلسات متعدد از تاریخ ۶۷/۰۶/۱۶ تا تاریخ ۶۷/۱۲/۲۳ در مجمع تشخیص مصلحت نظام اسلامی به تصویب رسید.

رییس مجمع تشخیص مصلحت - سید علی خامنه‌ای

۱- این ماده به موجب تبصره (۲) ماده واحده قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۷۳/۰۷/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام، منسوخ شده است.
ماده ۱۹: «به منظور اعمال نظارت و کنترل دولت بر فعالیت‌های اقتصادی بخش دولتی شامل وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، دستگاه‌های دولتی، شرکت‌های دولتی و تحت پوشش دولت و ملی شده و بانک‌ها و نهادهای انقلاب اسلامی و شرکت‌های تابعه و همچنین شرکت‌هایی که بیش از پنجاه درصد سهام آنها متعلق به دستگاه‌ها و شرکت‌های مزبور باشد مسوولیت بازرسی، پیگیری و رسیدگی به تخلفات و تعزیرات مربوطه به کمیسیون مرکزی تعزیرات حکومتی بخش دولتی با تشکیلات و شرح وظایف آتی محول می‌گردد.»

۲- برای آگاهی بیشتر ر.ک به آیین‌نامه اجرایی ماده ۵۴ قانون تعزیرات حکومتی.